

Посебни финансиски извештаи
и Извештај на независниот ревизор

Макпетрол а.д., Скопје

31 декември 2017 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон посебните финансиски извештаи	7
Прилози	

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
1000 Skopje
Ul. Sv. Kiril i Metodij 52 b - 1/20
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на
Макпетрол а.д., Скопје

Извештај за посебните финансиски извештаи

Извршивме ревизија на придружните посебни финансиски извештаи на Макпетрол а.д., Скопје (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2017 година, Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 37.

Одговорност на Раководството за посебните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие посебни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие посебни финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали посебните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во посебните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од процената на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во посебните финансиски извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективностa на внатрешната контрола на Друштвото.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСР“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на посебните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според наше мислење, посебните финансиските извештаи ја презентираат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото Макпетрол а.д., Скопје на ден 31 декември 2017 година, како и резултатот од неговото работење и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2017 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај работењето на Друштвото за 2017 година, со историските финансиски информации објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2017, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Македонија², како и во согласност со барањата на член 34 став 1, точка (А) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации објавени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2017.

Скопје,
12 март 2018 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Управител
Марјан Андонов

Овластен ревизор
Марјан Андонов

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за финансиската состојба

	Бел.	31 декември 2017 000 мкд	31 декември 2016 000 мкд
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	3,851,512	3,667,872
Нематеријални средства	6	14,244	20,686
Вложувања во подружници	8	285,613	290,919
Вложувања во придружени друштва	8	536,118	536,118
Финансиски средства расположливи за продажба	9	1,150,614	1,151,328
Финансиски побарувања	10	1,751	2,923
		5,839,852	5,669,846
Тековни средства			
Финансиски побарувања	10	31,410	32,616
Залихи	11	798,537	820,025
Побарувања за данок на добивка		6,201	-
Побарувања од купувачи и останати побарувања	12	775,761	687,363
Парични средства и еквиваленти	13	346,561	301,257
		1,958,470	1,841,261
Вкупно средства		7,798,322	7,511,107
Капитал и обврски			
Капитал			
Акционерски капитал	14	3,383,005	3,483,842
Резерви	14	189,849	714
Акумулирани добивки		301,807	346,543
		3,874,661	3,831,099
Обврски			
Тековни обврски			
Позајмици	15	2,523,020	1,336,350
Обврски за данок од добивка		2,916	18,054
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	16	1,397,725	2,325,604
		3,923,661	3,680,008
Вкупно капитал и обврски		7,798,322	7,511,107

Овие посебни финансиски извештаи се одобрени од Раководството на Друштвото на ден 09 март 2018 година и се потпишани во негово име од:

Г-дин Андреја Јосифовски,
Претседател на Управен Одбор

Г-дин Сапха Лекиќ
Директор на Дирекција за финансии

Извештај за сеопфатната добивка

	Бел.	Година што завршува на	
		31 декември 2017 000 мкд	31 декември 2016 000 мкд
Приходи од продажба	17	18,614,008	16,317,524
Останати деловни приходи	18	162,728	167,671
Потрошени материјали		(137,022)	(124,606)
Набавна вредност на продадени стоки		(16,385,715)	(14,128,565)
Трошоци за користи на вработените	19	(896,805)	(868,044)
Амортизација и депрецијација	5,6	(214,061)	(210,218)
Останати деловни трошоци	20	(770,917)	(703,375)
Промени во залихите		-	(13,405)
Добивка од работење		372,216	436,982
Финансиски приходи	21	33,911	75,932
Финансиски расходи	21	(77,172)	(102,215)
Финансиски (расходи), нето		(43,261)	(26,283)
Добивка пред оданочување		328,955	410,699
Данок на добивка	22	(27,148)	(33,911)
Добивка за годината		301,807	376,788
Останата сеопфатна добивка за годината:			
Промена на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба	9,14	(714)	368
Вкупна сеопфатна добивка за годината		301,093	377,156
Заработувачка по акција (Денари по акција)	23		
- Основна и разводната		2,712	3,353

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал				Акумулиран и Добивки/ (Загуби) 000 мкд	Вкупно 000 мкд
	Акции во оптек 000 мкд	Сопствени акции 000 мкд	Премии 000 мкд	Резерви 000 мкд		
На 01 јануари 2017 година	3,483,842	-	-	714	346,543	3,831,099
<u>Трансакции со сопствениците</u>						
Распоред на акумулирани добивки	-	-	-	189,849	(189,849)	-
Распоред за дивиденди и награди	-	-	-	-	(156,694)	(156,694)
Откуп на сопствени акции	-	(110,484)	9,647	-	-	(100,837)
Вкупно трансакции со сопствениците	-	(110,484)	9,647	189,849	(346,543)	(257,531)
Добивка за годината	-	-	-	-	301,807	301,807
Останата сеопфатна добивка (Бел.9,14)	-	-	-	(714)	-	(714)
<u>Вкупна сеопфатна добивка</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(714)</u>	<u>301,807</u>	<u>301,093</u>
На 31 декември 2017 година	3,483,842	(110,484)	9,647	189,849	301,807	3,874,661
На 01 јануари 2016 година	3,483,842	-	-	346	(30,245)	3,453,943
<u>Трансакции со сопствениците</u>	-	-	-	-	-	-
Добивка за годината	-	-	-	-	376,788	376,788
Останата сеопфатна добивка (Бел.9,14)	-	-	-	368	-	368
<u>Вкупна сеопфатна добивка</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>368</u>	<u>376,788</u>	<u>377,156</u>
На 31 декември 2016 година	3,483,842	-	-	714	346,543	3,831,099

Извештај за паричните текови

	Бел.	Година што завршува на 31 декември 2017 000 мкд	31 декември 2016 000 мкд
Деловни активности			
Приливи од купувачи		18,648,129	17,095,487
Исплати на добавувачи и вработени		(19,135,110)	(16,255,216)
		(486,981)	840,271
Платена камата		(77,665)	(98,931)
Платен данок од добивка		(48,487)	(34,148)
		(613,133)	707,192
Инвестициони активности			
Прилив од продадени вложувања		-	1,469
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(361,074)	(236,362)
Набавка на нематеријални средства		(855)	(263)
Продадени недвижности, постројки и опрема		2,783	32,726
Вложувања во подружници		-	(228,329)
Прилив од наплата на финансиски позајмици		3,260	176,872
Одобрени финансиски позајмици		(1,100)	(58,856)
Прилив од камати		34,339	70,924
Приливи од дивиденди		48,438	5,318
		(274,209)	(236,501)
Финансиски активности			
Платени дивиденди		(153,187)	(106)
Откупени сопствени акции		(100,837)	-
(Отплата) на кредити		(6,608,097)	(6,618,471)
Приливи од кредити		7,794,767	6,165,061
		932,646	(453,516)
Нето промена на парични средства и еквиваленти		45,304	17,175
Парични средства и еквиваленти на почетокот		301,257	284,082
Парични средства и еквиваленти на крајот	13	346,561	301,257

Белешки кон посебните финансиски извештаи

1 Општи информации

Макпетрол а.д., Скопје (“Друштвото”) е Акционерско Друштво основано во Република Македонија. Адресата на неговото регистрирано седиште е: Ул. “Св. Кирил и Методиј”, бр.4, 1000 Скопје, Република Македонија.

Друштвото е најголем специјализиран дистрибутер со нафтени деривати и гас во Република Македонија. Тековните активности на Друштвото исто така вклучуваат и продажба на големо и мало на различни видови стока, како и ексклузивно застапништво и дистрибуција за неколку марки, како што се: Хонда, Валволине, Goodyear и Dell. Друштвото има деловни активности и на меѓународните пазари.

Друштвото поседува лиценци издадени од релевантни регулаторни тела за извршување на следниве дејности: трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт, складирање нафта и нафтени деривати и биогорива и мешавина на течни горива од фосилно потекло што се користат за транспорт, со биогорива, намешување на течни горива од фосилно потекло што се користат за транспорт со биогориво, производство на биогориво, и трговија со природен гас.

Со состојба на датумот на овој извештај Друштвото вработува 1,750 лица (2016: 1,723 лица). Од 2002, акциите на Друштвото котираат на официјалниот пазар на Берзата на Долгорочни Хартии од Вредност на Република Македонија и учествуваат во формирањето на Македонскиот Берзански Индекс.

Друштвото го претставува мнозинството на Групацијата Макпетрол а.д., Скопје и подружниците. Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2017 и 2016, подружниците учествуваат со помалку од 1% во вкупните приходи и вкупната актива на Групацијата.

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие посебни финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004 ... 61/2016) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Основа за подготовка (продолжува)

Посебните финансиски извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие посебни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи претставуваат посебни финансиски извештаи на Матичното Друштво и не ги вклучуваат финансиските извештаи на неговите подружници. Вложувањето на Матичното Друштво во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност.

Посебните финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2017 и 2016 година. Друштвото ја води својата сметководствена евиденција и ги составува своите посебни финансиски извештаи во локална валута, односно во Македонски Денар (МКД), што претставува функционална и презентациска валута на Друштвото. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие посебни финансиски извештаи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено.

2.2 Странски валути

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по средниот курс на Народната Банка на Република Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2017	31 декември 2016
1 УСД	51.2722 Денари	58.3258 Денари
1 ЕУР	61.4907 Денари	61.4812 Денари
1 ЦХФ	52.5472 Денари	57.2504 Денари
1 GBP	69.3087 Денари	71.8071 Денари
1 ЦАД	40.8875 Денари	43.3332 Денари
1 АУД	40.0695 Денари	42.1220 Денари
1 JPY	0.4555 Денари	0.4982 Денари

2.3 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентираат по набавна односно претпоставена набавна вредност намалена за акумулираната депрецијација и резервирањето поради оштетување, доколку постои. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност на одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата кои се ревалоризирани во периодите пред 2005 година, по пат на примена на коефициенти за индексирање утврдени од страна на Државниот Завод за Статистика.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Цената на чинење на средствата, изградени во сопствена режија, се состои од трошокот за материјал, директна работна сила и соодветни општи производни трошоци.

Трошоците по камати за позајмици кои се користат за финансирање на изградба на недвижностите, постројките и опремата се капитализираат, за време на периодот кој е потребен да се завршат и подготват средствата за нивно ставање во употреба. Останатите трошоци по основ на позајмици се евидентирани како трошок во периодот на настанување.

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога трошокот на ставката може разумно да се измери.

Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во извештајот за сеопфатната добивка во текот на периодот во кој се јавуваат.

Не се пресметува депрецијација на земјиштето и инвестициите во тек. Депрецијацијата на останатите ставки на недвижностите и опремата се пресметува правопрпорционално, со цел, да се распредели набавната или претпоставената набавна вредност до нивните резидуални вредности низ проценетиот век на употреба, како што следи:

Градежни објекти	40 години
Погонска опрема	10 години
Останата опрема и моторни возила	4-5 години

Резидуалните вредности на средствата и проценетиот век на употреба се прегледуваат, и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на известување. Кога евидентираните износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ.

Приходите или расходите поврзани со отуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите со евидентираните износ. Разликите се вклучени во Извештајот за сеопфатната добивка во периодот кога настануваат.

2.4 Нематеријални средства

Нематеријални средства стекнати од страна на Друштвото се состојат од права и лиценци со дефиниран век на употреба. Тие се измерени според набавна вредност намалена за акумулирана амортизација. Последователните набавки се капитализираат само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Овие средства се амортизираат користејќи правопрпорционална метода во текот на период од пет години.

2.5 Оштетување на нефинансиските средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираните износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребната вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа неможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.6 Вложувања во подружници и придружени друштва

Подружници

Стекнувањето на подружниците е евидентирано според методот на набавна вредност, при што трошокот за стекнувањето претставува објективна вредност на дадените средства, издадените акции или превземените обврски на датумот на стекнувањето, вклучително и непосредните расходи направени за целите на стекнувањето. Вложувањето на Друштвото во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност.

Придружени друштва

Придружени друштва се субјекти врз кои Друштвото има значително влијание, но не ги контролира истите. Постоенето на значително влијание се утврдува преку следното: застапеност во одборот на директори, учество во процесот на креирање политики и донесување на одлуки, материјални трансакции, меѓусебна размена на раководен персонал и обезбедување на суштински технички информации, и каде учеството во капиталот се движи помеѓу 20 и 50% од гласачките права. Вложувањата во придружените друштва се евидентирани според набавна вредност.

2.7 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања, финансиски средства кои се чуваат до доспевање и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целите за набавка на финансиските средства. Раководството ги класифицира финансиските средства во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства наменети за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел да се продаде во краток рок. Средствата во оваа категорија се класифицираат како тековни средства. Со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Вложувања чувани до доспевање се не-деривативни финансиски инструменти со фиксни периоди на отплата и со фиксен период на доспевање кои Друштвото има намера и можност да ги чува до периодот на доспевање. Со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен за оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на Извештајот за финансиската состојба. Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на Извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи, финансиски побарувања и останати побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства освен ако раководството нема намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување.

Признавање и мерење на финансиските средства

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството. Финансиските средства кои се признаваат според објективна вредност преку добивки или загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се последователно евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се признаваат според објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат по нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Добивките или загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во добивки / загуби во периодот кога настануваат. Приходите од дивиденди се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се општетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во останатата сеопфатна добивка се вклучува како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност во периодот на кој се однесуваат. Каматите од средствата расположливи за продажба, пресметани врз основа на ефективната каматна стапка се признаваат во добивки/загуби како финансиски приходи. Приходи од дивиденди од финансиските средства расположливи за продажба се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Депризнавање на финансиските средства

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

Оштетувањето на финансиските средства

а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се општетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средствата и дека настанот има влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираниот износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентираниот износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба се намалува преку тековните добивки или загуби.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во подточка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од сеопфатната добивка и се признава како добивка или загуба за периодот.

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби.

2.8 Пребивање на финансиските средства и обврски

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.9 Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција. Трошокот на материјалите и резервните делови се утврдува користејќи ја методата на пондериран просек и вклучува трошоци направени за нивна набавка, достава до постоечката локација и состојба на употреба. Трошокот на производите и производството во тек вклучува и соодветен дел на општи трошоци врз основа на нормалниот оперативен капацитет.

2.10 Побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени стоки во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни побарувања.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања (продолжува)**

Овие побарувања и позајмици иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања и позајмици според нивните оригинални услови на плаќања. Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Значајните должници се тестираат за оштетување на индивидуална основа. Останатите побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик се проценуваат групно.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираните износ на средството се признаваат на поврзаните загуби со признавање на резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки/загуби. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува наспроти неговото резервирање. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признава како тековна добивка.

2.11 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

2.12 Капитал, резерви и акумулирани добивки/загуби**(а) Акционерски капитал**

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции. Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани како намалување (нето од данокот) на приливите од емисијата.

(в) Собствени акции

Кога Друштвото откупува свој акционерски капитал, платените надомести се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надомести се вклучуваат во акционерскиот капитал.

(г) Резерви

Резервите, кои се состојат од законски и други статутарни резерви, се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото. Согласно со законската регулатива резервите може да се користат за покривање на загубите, за купување на сопствени акции и исплата на дивиденди.

(д) Акумулирани добивки/загуби

Акумулираните добивки/загуби ги вклучуваат задржаните добивки/загуби од тековниот и претходните периоди.

2.13 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски евидентирани по нивната амортизирана набавна вредност. Тие се состојат од примени позајмици, обврски кон добавувачи и останати обврски.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски обврски (продолжува)***Обврски кон добавувачи и други обврски*

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски. Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Позајмици

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливниот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот.

Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.14 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба. Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивки или загубите во периодот во кој настанале.

2.15 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Плаќањата по основ на наем се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот. Со состојба на 31 декември 2017 година Друштвото нема класифицирани средства во оваа категорија.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Наем (продолжува)**

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на пропорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото како закуподавач суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во извештајот за финансиска состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.16 Тековен и одложен данок на добивка

Трошокот за данок на добивка за известувачкиот период претставува збир на тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Основа за пресметка и плаќање на тековниот данок на добивка по стапка од 10% претставува добивката пред оданочување утврдена во Извештајот за сеопфатна добивка, коригирана за одредени помалку искажани приходи и непризнаени трошоци за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Правните субјекти можат да ги употребат даночните загуби утврдени во тековниот период било за надомест на платениот данок во рамки на одреден период за надомест или пак за намалување или елиминирање на даночната обврска за наредните периоди.

Одложен данок на добивка

Одложениот даночен расход се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен расход се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен расход се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот или останатата сеопфатна добивка, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот или во останатата сеопфатна добивка соодветно.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка. Со состојба на 31 декември 2017 и 2016, Друштвото нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.17 Надомести за вработените*Придонеси за пензиско осигурување*

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во првиот и вториот пензиски столб кои се одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Надомести за вработени (продолжува)

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно соодветните домашни законски одредби, исплаќа на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден согласно законската регулатива. Друштвото пресмета и евидентира резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.18 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

- Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и
- Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна процена на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се коригираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна процена. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.20 Признавање на приходите и расходите

Приходите се мерат според објективната вредност на примениот надомест, односно надоместот што треба да се прими за продадените производи и стоки односно обезбедените услуги, нето од данокот на додадена вредност и евентуално одобрените продажни попусти. Приходите се признаваат кога сумата од приходите може прецизно да се измерат и се очекува дека економските користи од извршената трансакција ќе има прилив во Друштвото, кога направените трошоци или идни трошоци може прецизно да се измерат и се исполнети критериумите за различните активности на Друштвото.

Приходи од продажба

Продажба на големо

Приходот од продажба на стоки на големо се признава во моментот на испорака до корисникот, кога корисникот ги прифаќа стоките, а наплатливоста на поврзаните побарувања е разумно обезбедена.

Продажба на мало

Приходот од продажба на стоки на мало се признава во моментот на продажба на корисникот. Приходите од продажба на мало вообичаено се во готовина или со кредитна картичка. Евидентираниот приход е бруто износот на приходите од продажбата, вклучувајќи ги и обврските по провизии за кредитни картички за трансакцијата. Тие провизии се евидентирани како трошоци за дистрибуција.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Признавање на приходите и расходите (продолжува)

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приходи од наемнини

Приходи од наемнини на средства под оперативен наем се признаваат во добивките и загубите на пропорционална основа во текот на наем периодот. Непредвидените наемнини, доколку ги има, се признаваат како интегрален дел од вкупните приходи од наемнини во текот на наем периодот.

Финансиски приходи и трошоци

Финансиските приходи се признаваат на временска основа која го одразува ефективниот принос на средствата.

Финансиските трошоци се состојат од трошоци за камата на обврските по позајмици и трошоци за камата на задоцнети плаќања. Трошоците за позајмици се признаваат во добивки или загуби со користење на методот на ефективна камата.

Приходи од дивиденди

Приходот од дивиденди се признава кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи. Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.21 Распределба на дивиденди

Распределбата на дивиденди на акционерите на Друштвото е евидентирана како обврска во финансиските извештаи во периодот кога тие се одобрени од акционерите на Друштвото.

2.22 Превземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, неизвесни средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна процена на износот на загубата.

2.23 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде едниот субјект го контролира другиот субјект или има значајно влијание во донесувањето на финансиските и деловните одлуки на другиот субјект. Трансакциите на Друштвото со поврзани субјекти се однесуваат на трансакциите во редовниот тек на работењето.

2.24 Настани по датумот на известување

Настаните по датумот на известување кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на Друштвото на денот на Извештајот за финансиската состојба (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во посебните финансиски извештаи. Оние настани по датумот на известување кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни ризици од финансиски карактер, вклучувајќи кредитен ризик и ризиците поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимализирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Управниот Одбор врз основа на претходно одобрени писмени политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, кредитен ризик, употребата на вложувањата и пласманите на вишокот ликвидни средства.

3.2 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиска загуба на Друштвото доколку корисникот или договорната страна на финансискиот инструмент не успее да ги исполни своите договорни обврски. Кредитниот ризик настанува од побарувања од купувачи, депозити во банки и парични средства и парични еквиваленти.

Изложеноста на Друштвото на кредитен ризик е под влијание од страна на индивидуални карактеристики на секој клиент. Друштвото има воспоставени политики, за да се осигура дека продажбата на стоки и услуги е извршена на корисници со соодветна кредитна историја, односно Друштвото има воспоставени политики според кои кредитбилитетот на секој дилер и клиент со поголеми нарачки е анализиран пред потпишување на договорот, додека малопродажбата целосно е однапред планирана. Кај Друштвото не постои материјално значајна концентрација на кредитен ризик поради големиот број на клиенти и нивните различни профили кои се во различни индустрии и географски региони.

Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е ограничена на евидентираната вредност на финансиските средства признаени на датата на извештајот на финансиската состојба, кои се прикажани во следната табела (во 000 МКД):

	2017	2016
Класи на финанс.средства - евидентирана вредност		
Финансиски средства расположливи за продажба		
Удели во капиталот во домашни некотирани друштва	1,150,614	1,151,328
Кредити и побарувања		
Финансиски побарувања	33,161	35,539
Побарувања од купувачи, нето	259,146	273,263
Побарувања по камати на купувачите, нето	12,729	42,110
Побарувања од продажба на платежни картички	206,044	184,493
Побарувања од вработени	11,410	6,607
Останати побарувања	73	143
Парични средства и еквиваленти	346,561	301,257
	2,019,738	1,994,740

3.3 Ризик од ликвидност

Претпазливо управување со ризик од ликвидност имплицира одржување на доволно готовина и ликвидни хартии од вредност, потоа расположливост на извори на средства преку соодветно обезбедување на кредити и можност за навремена наплата на износите на побарувања од купувачи во рамките на договорените услови. Како резултат на динамичниот карактер на дејноста на Друштвото, Раководството настојува да обезбеди флексибилни извори на средства преку расположливи кредитни линии.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик од ликвидност (продолжува)

Табелите во продолжение ја прикажуваат преостанатата договорена доспеаност на финансиските обврски на Друштвото. Табелите се подготвени врз основа на недисконтираните готовински текови на финансиските обврски (000 мкд).

	31 декември 2017		31 декември 2016	
	Тековни До 1 год.	Нетековни	Тековни До 1 год.	Нетековни
Обврски од добавувачи	857,919	-	1,865,715	-
Дивиденди	13,321	-	9,814	-
Позајмици со камата	2,523,020	-	1,336,350	-
	3,394,260	-	3,211,879	-

3.4 Пазарни ризици

Пазарен ризик е ризик од промени во пазарни цени, курсевите на странските валути и каматните стапки кои имаат влијае на приходите на Друштвото или на вредноста на финансиските инструменти. Целта на управување со пазарен ризик е управување и контрола на изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки и оптимизирање на поврат на средствата.

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународните пазари, и е изложено на ризик од курсни разлики кој се јавува од изложеноста кон различни валути, посебно во однос на Еврото и Доларот. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Раководството на Друштвото е одговорно за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути. Сметководствената вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валути е како што следи (000 мкд):

	2017	2016
Средства		
ЕУР	12,015	25,967
УСД	65,345	126,663
	77,360	152,630
Обврски		
ЕУР	65,807	70,733
ЈПУ	-	96
GBP	5,588	2,002
УСД	23,270	14,268
	94,665	87,099

Анализа на сензитивноста

	Промени во 2016	Промени во 2015	2017 Добивка или загуба (000 мкд)	2016 Добивка или загуба (000 мкд)
ЕУР	1%	1%	(538)	(448)
ЈПУ	1%	1%	-	(1)
GBP	1%	1%	(56)	(20)
УСД	5%	5%	2,104	5,620

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. Негативен износ погоре означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај ако Денарот ја зголеми својата вредност во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. При намалување на вредноста на Денарот во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД, ефектот врз добивката или останатиот капитал е еднаков, но со обратен предзнак, како што е прикажано во табелата погоре (во илјади Денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ризик од каматни стапки врз паричните текови и објективната вредност

Друштвото е изложено на ефектите на флукуациите на пазарните каматни стапки врз неговата финансиска состојба и паричните текови. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност. Постои значителна концентрација на позајмици со камата од локални финансиски институции на денот на известување. Флукуациите во пазарните каматни стапки, според кои средствата се позајмени, може да имаат обратен ефект врз успешноста во финансирањето на Друштвото. Во исто време, Друштвото нема значителни пласирања на своите средства во орочени депозити и високо ликвидни хартии од вредност, кои носат дополнителен приход од камата.

	2017 (000 мкд)	2016 (000 мкд)
Финансиски средства		
<i>Некаматносни</i>		
Фин.средства расположливи за продажба	1,150,614	1,151,328
Побарувања од купувачи, нето	259,146	273,263
Побарувања по камати на купувачите, нето	12,729	42,110
Побарувања од продажба на картички	206,044	184,493
Побарувања од вработени	11,410	6,607
Останати побарувања	73	143
Парични средства и еквиваленти	266,097	238,076
	1,906,113	1,896,020
<i>Со фиксна каматна стапка</i>		
Финансиски побарувања	33,161	35,539
Парични средства и еквиваленти	80,464	63,181
	113,625	98,720
	2,019,738	1,994,740
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни</i>		
Обврски од добавувачи	857,919	1,865,715
Дивиденди	13,321	9,814
	871,240	1,875,529
<i>Со фиксна каматна стапка</i>		
Позајмици со камата	1,723,020	1,336,350
<i>Со варијабилна каматна стапка</i>		
Позајмици со камата	800,000	-
	3,394,260	3,211,879

Анализа на сензитивноста на каматни стапки

	Нето износ	2%	2017 -2%
Со променлива каматна стапка	(800,000)	(16,000)	16,000
	Нето износ	2%	2016 -2%
Со променлива каматна стапка	-	-	-

Позитивниот односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2%.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.5 Ризик при управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со своите деловни активности според принципот на континуитет со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефиции за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да се одржи или прилагоди структурата на капиталот, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Показател на задолженост

Структурата на изворите на финансирање на Друштвото се состои од обврски, кои ги вклучуваат позајмиците обелоденети во Белешка 15, пари и парични еквиваленти и главнина, која се состои од уплатен капитал, ревалоризациони резерви, законски резерви и акумулирана добивка.

Раководството ја анализира структурата на изворите на финансирање на годишна основа како однос на нето обврските по позајмици во однос со вкупниот капитал. Нето обврските по кредити се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти. Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2017 (000 мкд)	2016 (000 мкд)
Позајмици	2,523,020	1,336,350
Парични средства и парични еквиваленти	(346,561)	(301,257)
Нето обврски	2,176,459	1,035,093
Капитал – вкупно	3,874,661	3,831,099
	0.56	0.27

3.6 Прцена на објективна вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски средства и обврски евидентирани по објективна вредност

Во следната табела се прикажани финансиските средства измерени според објективната вредност во извештајот за финансиската состојба во согласност со хиерархијата на објективната вредност. Оваа хиерархија ги групира финансиски средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котирали цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Процена на објективна вредност (продолжува)

Финансиските средства кои се евидентирани по објективна вредност во Извештајот за финансиската состојба се состојат од удели во капиталот кај домашни некотиранни правни субјекти. Согласно претходно презентирани нивоа на хиреархија, сите средства се групирани во Ниво 2.

	2017 (000 мкд)	2016 (000 мкд)
Финансиските средства евидентирани по објект. вредност		
Удели во капиталот кај домашни некотиранни субјекти – Ниво 2	1,150,614	1,151,328

Усогласувањето на салдата на овие средства помеѓу двата датума на известување е објавено во Белешката 9.

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Сметководствената и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиска состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

	Евидентирана вр. 2017 2016		Објективна вр. 2017 2016	
Средства				
Финансиски побарувања	33,161	35,539	33,161	35,539
Побарувања од купувачи, нето	259,146	273,263	259,146	273,263
Побарувања од пресметани камати на купувачите, нето	12,729	42,110	12,729	42,110
Побарувања од продажба на платежни картички	206,044	184,493	206,044	184,493
Побарувања од вработени	11,410	6,607	11,410	6,607
Останати побарувања	73	143	73	143
Парични средства и еквиваленти	346,561	301,257	346,561	301,257
Вкупни средства	869,124	843,412	869,124	843,412
Обврски				
Позајмици со камата	2,523,020	1,336,350	2,523,020	1,336,350
Обврски од добавувачи	857,919	1,865,715	857,919	1,865,715
Дивиденди	13,321	9,814	13,321	9,814
Вкупни обврски	3,394,260	3,211,879	3,394,260	3,211,879

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се евидентираат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност, поради нивната краткорочна достасаност.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Обврски спрема доверителите и обврски по кредити

Сметководствената вредност на обврските спрема доверителите и обврските по кредити соодветствува на нивната објективна вредност, поради нивното краткорочно доспевање.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 кон овие финансиски извештаи, од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираниите износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување кај нефинансиски средства

Загуби од оштетување се признаваат во износ за кој евидентираната вредност на средството или единицата што генерира готовина го надминува надоместливиот износ. При утврдување на надоместливиот износ, Раководството ги проценува очекуваните цени, готовинските текови од секоја единица што генерира готовина и утврдува соодветна каматна стапка при пресметка на сегашната вредност на тие готовински текови.

Оштетување кај финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување за побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања врз основа на процена на загуби кои резултираат од неможноста купувачите да ги подмират своите обврски. При процена на соодветноста на загубата поради оштетување за побарувањата од купувачи, дадените позајмици и останатите побарувања, процената се темели врз доспевањето на салдото на сметката за побарувања и минатото искуство на отписи, кредитоспособноста на клиентите и промените во условите за плаќање за клиентите. Ова подразбира правење претпоставки за идните однесувања на клиентите, како и за идните приливи на парични средства. Доколку финансиските услови на клиентите се влошат, реалните отписи на тековно постоечките побарувања може да бидат повисоки од очекуваното, и може да го надминат нивото на загубите поради оштетување кои се досега признати.

Употребен век на средствата што се амортизираат

Раководството врши редовна проверка на употребниот век на средствата што се амортизираат на 31 декември 2017 година. Раководството проценува дека утврдениот употребен век на средствата ја претставува очекуваната употребливост (корисност) на средствата. Евидентираниите вредности на овие средства се анализирани во Белешка 5 и 6. Фактички резултати, сепак, може да се разликуваат поради технолошка застареност, посебно во делот на ИТ опремата и софтверите.

Залихи

Залихи се евидентираат по пониската помеѓу набавната вредност (цена на чинење) и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Значајни сметководствени проценки (продолжува)***Објективна вредност на финансиски средства*

Доколку пазарот на финансиски инструмент не е активен, Раководството ја утврдува објективната вредност со користење техники за процена. Во примената на техниките за процена, Раководството прави максимално искористување на пазарните инпути, и користи проценки и претпоставки кои се, колку што е можно, во согласност со податоците кои учесниците на пазарот ќе ги користат при определување на цената на инструментот. Во случај каде овие податоците не се видливи, Раководството ги проценува претпоставките на учесниците на пазарот при определување на цената на финансискиот инструмент. Овие проценки можат да се разликуваат од реалните цени кои можат да се постигнат во трансакција извршена под комерцијални услови на датумот на известување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

5 Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема и останати и средства	Аванси за, инвест. во тек	Вкупно
На 01 јануари 2016 година					
Набавна или ревалоризирана вредност	828,315	3,951,511	2,293,462	110,086	7,183,374
Исправка на вредноста	-	(1,954,372)	(1,657,346)	-	(3,611,718)
Нето евидентирана вредност	828,315	1,997,139	636,116	110,086	3,571,656
Промени во текот на 2016 година					
Почетна нето евидентирана вредност	828,315	1,997,139	636,116	110,086	3,571,656
Набавки, нето од пренос од инв. во тек	26,380	84,272	103,466	22,244	236,362
Трансфер во нематеријални средства	-	-	-	(263)	(263)
Интерни трансфери	-	(249)	249	-	-
Трансфер од залихи	-	-	-	63,600	63,600
Вишоци по попис	-	11,304	454	-	11,758
Корекција на основна грешка	-	1	35	-	36
(Продажби и расходувања – набавна вредност)	(2,674)	(12,472)	(49,824)	(4,090)	(69,060)
(Продажби и расходувања – исправка на вредноста)	-	4,551	48,883	-	53,434
(Депрецијација) за годината	-	(91,654)	(107,997)	-	(199,651)
Крајна нето евидентирана вредност	852,021	1,992,892	631,382	191,577	3,667,872
На 01 јануари 2017 година					
Набавна или ревалоризирана вредност	852,021	4,034,366	2,347,807	191,577	7,425,771
Исправка на вредноста	-	(2,041,474)	(1,716,425)	-	(3,757,899)
Нето евидентирана вредност	852,021	1,992,892	631,382	191,577	3,667,872
Промени во текот на 2017 година					
Почетна нето евидентирана вредност	852,021	1,992,892	631,382	191,577	3,667,872
Набавки, нето од пренос од инв. во тек	8,966	79,353	124,717	148,038	361,074
Трансфер од залихи	-	-	-	30,056	30,056
(Продажби и расходувања – набавна вредност)	-	(24,672)	(31,437)	-	(56,109)
(Продажби и расходувања – исправка на вредноста)	-	24,672	30,711	-	55,383
(Депрецијација) за годината	-	(93,805)	(112,959)	-	(206,764)
Крајна нето евидентирана вредност	860,987	1,978,440	642,414	369,671	3,851,512
На 31 декември 2017 година					
Набавна или ревалоризирана вредност	860,987	4,089,047	2,441,087	369,671	7,760,792
Исправка на вредноста	-	(2,110,607)	(1,798,673)	-	(3,909,280)
Нето евидентирана вредност	860,987	1,978,440	642,414	369,671	3,851,512

Продажби и расходувања

Во текот на 2017 година, Друштвото продаде и расходува дел од своите недвижности, постројки и опрема чија нето евидентирана вредност изнесува 726 илјади Денари (2016: 15,626 илјади Денари) (види Белешка 20). Продажната вредност на делот кој се однесува на продадените средства изнесува 2,783 илјади Денари (2016: 32,726 илјади Денари) (види Белешка 18).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Инвестиции во тек

На 31 декември 2017 и 2016 година, авансите за, и инвестициите во тек се состојат од:

	2017	2016
Вложувања во бензиски станици и инсталации за деривати	309,972	160,196
Аванси на добавувачи	35,443	22,651
Полница Миладиновци	9,645	905
Вложувања во хотел – Струга	-	849
Вложувања во административна зграда	6,452	296
Вложувања во хотел – Маврово	151	25
Останати вложувања	8,008	6,655
	369,671	191,577

Залог врз недвижности, постројки и опрема

На 31 декември 2017 Друштвото има заложено дел од своите недвижности како обезбедување за примени позајмици со камата и издадени платежни гаранции од страна на домашни финансиски институции, како и обезбедување за набавка на нафтени деривати. Нивната проценета вредност, утврдена од независни надворешни проценители, изнесува Еур 41,492,190 (види Белешка 15 и 24).

6 Нематеријални средства

	Права и лиценци	Останати нематеријални средства	Вкупно
На 01 јануари 2016 година			
Набавна или ревалоризирана вредност	76,919	12,899	89,818
Исправка на вредноста	(46,717)	(12,135)	(58,852)
Нето евидентирана вредност	30,202	764	30,966
Промени во текот на 2016 година			
Почетна нето евидентирана вредност	30,202	764	30,966
Корекции од минати години	24	-	24
Трансфер од материјални средства	263	-	263
(Амортизација) за годината	(10,567)	-	(10,567)
Крајна нето евидентирана вредност	19,922	764	20,686
На 01 јануари 2017 година			
Набавна или ревалоризирана вредност	77,182	12,899	90,081
Исправка на вредноста	(57,260)	(12,135)	(69,395)
Нето евидентирана вредност	19,922	764	20,686
Промени во текот на 2017 година			
Почетна нето евидентирана вредност	19,922	764	20,686
Набавки во текот на годината	855	-	855
(Амортизација) за годината	(7,297)	-	(7,297)
Крајна нето евидентирана вредност	13,480	764	14,244
На 31 декември 2017 година			
Набавна или ревалоризирана вредност	78,037	12,899	90,936
Исправка на вредноста	(64,557)	(12,135)	(76,692)
Нето евидентирана вредност	13,480	764	14,244

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на известувањето за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	2017	2016
Средства според Извештајот за финансиската состојба		
Финансиски средства расположливи за продажба		
Удели во капиталот во домашни некотирани друштва	1,150,614	1,151,328
	1,150,614	1,151,328
Кредити и побарувања		
Финансиски побарувања	33,161	35,539
Побарувања од купувачи, нето	259,146	273,263
Побарувања од пресметани камати на купувачите, нето	12,729	42,110
Побарувања од продажба на платежни картички	206,044	184,493
Побарувања од вработени	11,410	6,607
Останати побарувања	73	143
Парични средства и еквиваленти	346,561	301,257
	869,124	843,412
	2,019,738	1,994,740
Обврски според Извештајот за финансиската состојба		
Останати финансиски обврски по амортиз. наб. вр.		
Позајмици	2,523,020	1,336,350
Обврски спрема добавувачи	857,919	1,865,715
Обврски по дивиденди	13,321	9,814
	3,394,260	3,211,879

8 Вложувања во подружници и придружени друштва

Подружници

Следната табела ја прикажува вредноста и учеството на Друштвото во капиталот на неговите подружници на датумите на известување:

	% од учест.	Земја на основање	Валута	31 декември 2017 Износ во вал. (000 МКД)	31 декември 2016 Износ во вал. (000 МКД)
Макпетрол – Телма	100.00	Македонија	МКД	- 200,310	- 205,616
Шампион					
Макпетрол	100.00	Македонија	МКД	- 372	- 372
Пром-гас	100.00	Македонија	МКД	- 10,000	- 10,000
Макпетрол доо	100.00	Србија	УСД	452,500 25,075	452,500 25,075
Петролмак					
Грција	100.00	Грција	ЕУР	810,000 49,856	810,000 49,856
				285,613	290,919

Движењето на сметката на вложувања во подружници за 2017 и 2016 година е како што следи:

	2017	2016
На 01 јануари	290,919	62,590
Зголемување на влог во парични средства	-	228,329
Вредносно усогласување на вложувања во подружници (бел.20)	(5,306)	-
На 31 декември	285,613	290,919

Во текот на 2016 година Друштвото го зголеми учеството во капиталот на Макпетрол Телма дооел, Скопје со дополнително вложување на парични средства во износ од 200,000 илјади Денари и го зголеми учеството во капиталот на Петролмак Грција со дополнително вложување на парични средства во износ од 28,329 илјади Денари. Понатаму, во текот на 2017 година, Друштвото изврши вредносно усогласување на вложувањето во Макпетрол Телма дооел, Скопје во вкупен износ од 5,306 илјади Денари (види Белешка 20).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Вложувања во подружници и придружени друштва (продолжува)

Придружени друштва

Следната табела ја прикажува вредноста и учеството на Друштвото во капиталот на придружените друштва на датумите на известување:

	% од учест.	Земја на основање	Валута	31 декември 2017 Износ во валута	(000 МКД)	31 декември 2016 Износ во валута	(000 МКД)
Оилко КДА	35.60	Македонија	МКД	-	536,118	-	536,118
				-	536,118	-	536,118

Примени дивиденди

Во текот на 2017 година, Друштвото оствари приход од примени дивиденди од вложувањата во подружници и придружени друштва во износ од 48,431 илјади Денари (2016: 5,318 илјади Денари) (види Белешка 18).

9 Финансиски средства расположливи за продажба

	2017	2016
<i>Вложувања во удели во капиталот на домашни правни субјекти (некотирачки)</i>		
Вложувања во АД ГА-МА	1,150,456	1,150,456
Останати вложувања	158	872
	1,150,614	1,151,328

Движењето на сметката на вложувања во финансиски средства расположливи за продажба за разгледуваните периоди е како што следи:

	2017	2016
На 01 јануари	1,151,328	1,150,960
Промена на објективна вредност - признаено во останата сеопфатна добивка (ревалоризациони резерви) (Бел. 14)	(714)	368
На 31 декември	1,150,614	1,151,328

Вложувања во АД ГА-МА

Вложувањето во АД ГА-МА, Скопје, кое со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година изнесува 1,150,456 илјади Денари во целост се состои од паричен и непаричен влог. Непаричниот влог се состои од недвижности, постројки и опрема кои го сочинуваат Гасоводниот систем на Република Македонија. Влогот е евидентиран според набавната вредност на средствата на датумот на вложувањето.

АД ГА-МА е акционерско друштво чии акционери се Република Македонија и Макпетрол АД, Скопје. Основната главнина на АД ГА-МА е поделена на две обични акции со право на глас, од кои по една обична акција за секој поединечен акционер. Владата на РМ има покренато и на датумот на известување сеуште е во тек судски спор за утврдување на учеството на двата акционера во основната главнина на АД ГА-МА. Повеќе детали се објавени во Белешката 24 во продолжение на посебните финансиски извештаи.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

10 Финансиски побарувања

	2017	2016
Финансиски позајмици на вработени	3,057	5,899
Финансиски позајмици на домашни правни субјекти	687	223
Останати финансиски побарувања	29,417	29,417
	33,161	35,539
Од кои:		
Краткорочни финансиски побарувања	31,410	32,616
Долгорочни финансиски побарувања	1,751	2,923
	33,161	35,539

Во текот на 2017 година, Друштвото одобри позајмици во износ од 1,100 илјади Денари (2016: 58,856 илјади Денари) и оствари прилив од наплата во износ од 3,260 илјади Денари (2016: 176,872 илјади Денари). Исто така во текот на 2017 година, Друштвото резервираше целосно ненаплатливи финансиски позајмици во износ од 218 илјади Денари (Белешка 20). Салдото на останатите финансиски побарувања во износ од 29,417 илјади Денари, во целост се однесува на побарување од домашен правен субјект во стечај. Друштвото очекува целосно надоместување на овој износ преку превземање на недвижности од должникот.

Старосна структура и квалитет на кредитното портфолио

Салдото на финансиските побарувања со состојба на 31 декември 2017 година може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

2017	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	3,744	29,417	5,662	38,823
Исправка на вредност	-	-	(5,662)	(5,662)
Нето евидентирана вредност	3,744	29,417	-	33,161

2016	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
Набавна вредност	5,506	30,033	5,444	40,983
Исправка на вредност	-	-	(5,444)	(5,444)
Нето евидентирана вредност	5,506	30,033	-	35,539

Анализата на старосната структура на доспеаните неоштетени финансиските побарувања на ден 31 декември 2017 и 2016 година е како што следи:

	2017	2016
До 30 дена	-	7
Од 1 - 3 месеци	-	-
Од 3 - 6 месеци	-	-
Од 6 - 12 месеци	-	78
Над 1 година	29,417	29,948
	29,417	30,033

Резервирање поради оштетување и отписи поради ненаплатливост

Движењето на сметката на резервирањата поради оштетување на финансиските побарувања во текот на 2017 и 2016 година е како што следи:

	2017	2016
На 01 јануари	5,444	5,444
Загуби од оштетување на финансиски побарувања (Бел.20)	218	-
На 31 декември	5,662	5,444

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

11 Залихи

	2017	2016
Трговски стоки	631,662	668,499
Ситен инвентар и резервни делови	164,521	149,172
Готови производи и производство во тек	2,354	2,354
	798,537	820,025

На 31 декември 2016 година и врз основа на направена процена, Друштвото изврши ослободување на претходно признаените резервирања во износ од 2,811 илјади Денари во корист на тековните добивки (Белешка 18).

12 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2017	2016
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	452,987	459,112
Странски купувачи	60,327	54,522
Поврзани субјекти	38,189	44,048
	551,503	557,682
Намалено за: резервирање поради оштетување	(292,357)	(284,419)
	259,146	273,263
Останати тековни побарувања		
Побарувања од пресметани камати на купувачите	679,297	679,725
Побарувања од продажба на платежни картички	206,044	184,493
Аванси на добавувачи	132,084	73,606
Припејд картички за гориво	71,106	63,946
Однапред платени трошоци	82,472	36,253
Побарувања од државата по основ на даноци	697	6,942
Побарувања од вработени	11,410	6,607
Останати побарувања	73	143
	1,183,183	1,051,715
Намалено за: резервирање поради оштетување по камати	(666,568)	(637,615)
	516,615	414,100
	775,761	687,363

Старосна структура и квалитет на портфолиото на побарувањата од купувачи

Салдото на побарувањата од купувачите со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
31 декември 2017				
Набавна вредност	189,592	69,554	292,357	551,503
Исправка на вредност	-	-	(292,357)	(292,357)
Нето евидентирана вредност	189,592	69,554	-	259,146
31 декември 2016				
Набавна вредност	183,609	89,654	284,419	557,682
Исправка на вредност	-	-	(284,419)	(284,419)
Нето евидентирана вредност	183,609	89,654	-	273,263

Анализата на старосната структура на доспеаните неоштетени побарувања од купувачите со состојба на 31 декември 2017 и 2016 година е како што следи:

	2017	2016
Од 1 - 3 месеци	9,059	5,833
Од 3 - 6 месеци	3,484	1,595
Од 6 - 12 месеци	6,135	3,336
Над 1 година	50,876	78,890
	69,554	89,654

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи и останати побарувања (продолжува)

Резервирање поради оштетување и отписи поради ненаплатливост

Движењето на сметката на резервирањата од оштетувања на побарувања од купувачи и останатите побарувања во текот на 2017 и 2016 година е како што следи:

	Купувачи		Останати побарувања		Вкупно	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
На 01 јануари	284,419	330,047	637,616	644,961	922,035	975,008
Тековни оштетувања (Б.20)	16,451	7,221	37,219	3,961	53,670	11,182
Ослобод.на резервации (Б.18)	(2,133)	(790)	(228)	(1,751)	(2,361)	(2,541)
Пренос од купувачи во останати побарувања	-	(8,570)	-	8,570	-	-
Отпис на резервација	(6,380)	(43,489)	(8,039)	(18,126)	(14,419)	(61,615)
На 31 декември	292,357	284,419	666,568	637,615	958,925	922,034

Во текот на 2017 година, Друштвото изврши директен отпис на целосно ненаплатливи побарувањата од купувачи и останати побарувања во износ од 541 илјади Денари (2016: 1,546 илјади Денари) (види Белешка 20).

13 Парични средства и еквиваленти

	2017	2016
Денарски и девизни сметки кај домашни банки	80,464	63,181
Готовина во благајна	66,528	48,757
Парични еквиваленти – вредносни картички	156,935	163,539
Средства во процес на наплата	42,634	25,780
	346,561	301,257

14 Капитал

Акционерски капитал

На 31 декември 2017 и 2016 година акционерскиот капитал на Друштвото изнесува 3,483,842 илјади Денари, (денарска противвредност на 57,459,792 Евра). Истиот е поделен на 112,382 запишани и во целост платени обични акции со право на глас со номинална вредност од 511.29 Евра по акција.

	Број на акции			Износ (000 мкд)			
	емитирани	сопствени	во оптек	емитирани	сопствени	премија	во оптек
01 јан.2016	112,382	-	112,382	3,483,842	-	-	3,483,842
31 дек.2016	112,382	-	112,382	3,483,842	-	-	3,483,842
01 јан.2017	112,382	-	112,382	3,483,842	-	-	3,483,842
Откуп на сопств.акции	-	(3,564)	(3,564)	-	(110,484)	9,647	(100,837)
31 дек. 2017	112,382	(3,564)	108,818	3,483,842	(110,484)	9,647	3,383,005

Структурата на акционерскиот капитал на датумите на известување е како што следи:

	31 декември 2017	31 декември 2016
Домашни правни лица	30.01%	26.29%
Домашни физички лица	65.05%	67.68%
Странски правни лица	4.16%	4.72%
Странски физички лица	0.78%	1.31%
	100.00%	100.00%

На 31 декември 2017 година, за сопствениците на 1,047 акции постои ограничување за тргување со акциите издадени од страна на Друштвото.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Капитал (продолжува)

Резерви

Движењето на сметката на резервите во текот на 2017 и 2016 година е како што следи:

	Законски резерви	Статутарни резерви	Ревалориза- циони резерви	Вкупно
На 01 јануари 2016	-	-	346	346
Ефект од промена на објект.вред.на вложувања (бел.9)	-	-	368	368
На 31 декември 2016 / 01 јануари 2017	-	-	714	714
Распоред на акум.добивка	18,839	171,010	-	189,849
Ефект од промена на објект.вред.на влож.увања (бел.9)	-	-	(714)	(714)
На 31 декември 2017	18,839	171,010	-	189,849

Дивиденди

Во текот на 2017 Друштвото распредели дел од акумулираните добивки за дивиденди и награди во вкупен износ од 156,694 илјади Денари (2016: -) вклучителноданоци и придонеси во износ од 21,629 илјади Денари (2016: -).

15 Позајмици

	2017	2016
Краткорочни позајмици со камата		
Краткорочни кредити од домашни банки (фиксна стапка во рамки од 4.9 – 6.5% п.а.)	1,723,020	1,336,350
Краткорочни кредити од домашни банки (варијабилна стапка во рамки од 1.8% п.а. над референта стапка објавена од НБРМ на депозити без девизна клаузула)	800,000	-
	2,523,020	1,336,350

Во текот на 2017 година, Друштвото позајми краткорочни средства во вкупен износ од 7,794,767 илјади Денари (2016: 6,165,061 илјади Денари) и отплати дел од вкупните позајмици во износ од 6,608,097 илјади Денари (2016: 6,618,471 илјади Денари). Отплатата на позајмиците е гарантирана со залог врз дел од недвижностите, постројките и опремата на Друштвото (Белешки 5 и 24).

16 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2017	2016
Добавувачи		
Домашни добавувачи	735,041	1,762,945
Поврзани субјекти	33,103	30,307
Странски добавувачи	89,775	72,463
	857,919	1,865,715
Останати тековни обврски		
Издадени платежни картички ВЕРНА	257,710	257,154
Плати, персонален данок и придонеси од плати	70,043	68,300
Обврски по картици за гориво	55,831	49,752
Примени аванси од купувачи	78,394	37,850
Пресметани трошоци	47,241	31,564
Обврски за акцизи	2,044	3,221
Обврски по дивиденди	13,321	9,814
Обврски за отпремнини	1,814	2,234
Обврски за ДДВ	13,408	-
	539,806	459,889
Вкупно добавувачи и останати обврски	1,397,725	2,325,604

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

17 Приходи од продажба

	2017	2016
Приходи од продажба на домашен пазар	17,797,109	15,720,599
Приходи од продажба на странски пазар	816,899	596,925
Вкупно приходи од продажба	18,614,008	16,317,524

18 Останати деловни приходи

	2017	2016
Отпис на обврски и вишоци по попис	63,126	54,276
Дивиденди (Бел. 8)	48,438	5,318
Продажба на недвижности, постројки и опрема (Бел. 5)	2,783	32,726
Ослободување на резервации од оштетув.на побарув. (Бел.12)	2,361	2,541
Вишоци на недвижности,постројки и опрема по попис	-	11,758
Ослободување на резервација кај залихи (Бел. 11)	-	2,811
Приходи од продажба на вложувања	-	1,469
Останато	46,020	56,772
Вкупно останати деловни приходи	162,728	167,671

19 Трошоци за користи на вработените

	2017	2016
Бруто плати	846,087	823,228
Останати со закон утврдени надоместоци	48,904	42,581
Отпремнини при пензионирање	1,814	2,235
	896,805	868,044

Останатите со закон утврдени надоместоци спрема вработените се однесуваат главно на надоместоците за регреси за годишен одмор, отпремнини при пензионирање, разни видови помош и сл.

20 Останати деловни трошоци

	2017	2016
Транспортни услуги	217,455	207,324
Промоција, пропаганда, реклами и репрезентација	116,551	91,482
Останати услуги	76,754	98,712
Услуги за одржување и заштита	61,531	51,497
Загуби од оштетување на побарувањата (Бел.12)	53,670	11,182
Премии за осигурување	40,435	43,077
Кусоци на залихи	40,161	12,752
Банкарски и трошоци на платниот промет	37,804	32,297
ПТТ услуги	28,050	30,656
Наемнини	27,068	24,633
Други даноци, придонеси и членарини	18,436	19,551
Донации	12,875	10,133
Вредносно усогласување на вложување во подружници (Бел.8)	5,306	-
Неотпишана вред.на продадена и расходувана опрема (Бел.5)	726	15,626
Расход од отпис на ненаплатливи побарувања (Бел.12)	541	1,546
Загуби од оштетување на финансиски побарувања (Бел.10)	218	-
Останати трошоци	33,336	52,907
Вкупно останати деловни расходи	770,917	703,375

21 Финансиски приходи и расходи

	2017	2016
Приходи		
Приходи од камати	30,611	70,924
Позитивни курсни разлики	3,300	5,008
	33,911	75,932
Расходи		
Расходи по камати	71,400	98,931
Негативни курсни разлики	5,772	3,284
	77,172	102,215
Финансиски (расходи), нето	(43,261)	(26,283)

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

22 Данок на добивка

Усогласувањето на вкупниот даночен трошок според Извештајот за сеопфатната добивка за 2017 и 2016 е како што следи:

	2017	2016
Добивка пред оданочување:	328,955	410,699
Усогласување за:		
Неодбитни трошоци за даночни цели	80,708	56,218
Даночен кредит за расходите со одложено признавање	(3,747)	(122,489)
Даночен кредит за дивиденда остварена со учество во капиталот во друг обврзник	(48,438)	(5,318)
Основа за оданочување	357,478	339,110
Даночна стапка	10%	10%
Тековен даночен трошок по стапка од 10%	35,748	33,911
Намалување на пресметаниот данок на добивка	(8,600)	-
Данок на добивка	27,148	33,911
Ефективна даночна стапка	8.25%	8.26%

23 Заработувачка по акција

Заработувачката по акција (основна и разводната) е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции (по намалувањето за делот од добивката по оданочување за имателите на приоритетни акции), со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2017	2016
Добивка која припаѓа на имателите на обични акции	301,807	376,788
Пондериран просечен број на обични акции во оптек	111,304	112,382
Заработувачка по акција – основна и разводната (денари по акција)	2,712	3,353

24 Неизвесни и превземени обврски

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2017 судските постапки покренати против Друштвото изнесуваат 2,477,857 илјади Денари (2016: 2,854,959 илјади Денари). Од овој износ, 2,373,510 илјади денари се однесуваат на судски спор покренат од Владата на Република Македонија. Судскиот спор се однесува на утврдување на учеството на Република Македонија и Макпетрол АД во основната главнина на АД Гама. До донесување на правосилна одлука на судот, основната главнина на АД ГА-МА е поделена на две обични акции со право на глас, од кои по една обична акција за Република Македонија и Макпетрол АД, како акционери на АД ГА-МА. Поединечната номинална вредност на акцијата изнесува 1,150,456 илјади Денари.

На датумот на овие финансиски извештаи, не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Друштвото, редовно ги анализира можните ризици од загуби по основ на тековните судски спорови давајќи при тоа посебна важност на тужбата поднесена од Владата на Република Македонија според која ќе го остваруваат само тужбеното барање кое се однесува на утврдувањето на правото на Република Македонија на сопственост на идеален дел на Гасоводниот систем на Република Македонија. Иако резултатот од оваа проблематика не може секогаш со сигурност да се утврди, Раководството на Друштвото верува дека истите нема да резултираат во материјално значајни обврски.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни и превземени обврски (продолжува)

Заложени средства

Со состојба на 31 декември 2017 година, Друштвото има залог врз дел од своите недвижности, постројки и опрема како обезбедување на банкарските кредити и договори за набавка на нафтени деривати (Белешки 5 и 15).

Примател на залогот	Опис на недвижноста	Проценет Износ во ЕУР
Халк Банка	Деловни објекти - Бензински Станици	6,806,711
Комерцијална Банка АД Скопје	Деловни објекти – Управна зграда, административни објекти, хотел Маврово, останат недвижен имот, опрема, инвентар, енергетски постројки	22,327,610
ОКТА АД Скопје	Деловни објекти, земјиште, хотел Макпетрол Струга	12,357,869
		41,492,190

Долгорочни и краткорочни гаранции

Со состојба на 31 декември 2017, Друштвото има превземени обврски по долгорочни и краткорочни денарски и девизни гаранции издадени од страна на неколку домашни банки во вкупен износ од 288,442 илјади Денари (2016: 286,872 илјади Денари).

Даночни обврски

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Друштвото подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да произлезат дополнителни даноци и трошоци. Врз основа на проценката на Раководството на денот на овие финансиски извештаи не постојат услови за дополнителни потенцијални обврски по тој основ.

25 Трансакции со поврзани субјекти

Друштвото има трансакции со своите подружници и придружени друштва во текот на своите редовни деловни активности. Овие трансакции се извршени во согласност со тековните пазарни услови, цени и каматни стапки.

Следната табела ги прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2017 и 2016 година.

	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
2017				
Подружници				
ТВ канал Макпетрол – Телма	205	5,856	5,034	58,831
Шампион Макпетрол	-	-	111	1,770
Пром Гас	10,411	-	381,434	-
Макпетрол доо Белград	4,377	693	-	28,064
Петролмак Грција	11,522	4,194	3	65,427
Придружени друштва				
Оилко КДА	19,510	13,141	103,176	286,581
Субјекти каде Друштвото има подеднакво учество во капиталот				
Гама ад	1,055	9,219	10,189	54,136
Клучен раководен кадар				
Клучен раководен кадар – побарувања	2,457	-	-	-
Краткор.користи за клучен раководен кадар	-	-	-	26,120

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2017
 (Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)
 Трансакции со поврзани страни (продолжува)

	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
2016				
Подружници				
ТВ канал Макпетрол – Телма	201	4,732	8,243	47,424
Шампион Макпетрол	-	-	111	1,656
Пром Гас	18,972	-	280,994	-
Макпетрол доо Белград	7,844	379	-	10,421
Петролмак Грција	14,354	4,116	-	31,235
Придружени друштва				
Оилко КДА	9,666	12,414	92,808	298,123
Субјекти каде Друштвото има подеднакво учество во капиталот				
Гама ад	1,018	8,966	15,012	49,320
Клучен раководен кадар				
Клучен раководен кадар - побарувања	3,636	-	-	-
Краткор.користи за клучен раководен кадар	-	-	-	2,958

26 Настаните по периодот на известување

По 31 декември 2017 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие посебни финансиски извештаи, Друштвото во поединечни трансакции на Македонска Берза се стекна со 387 дополнителни сопствени акции и на датумот на одобрувањето на овие посебни финансиски извештаи поседува 3,951 сопствени акции што претставува 3.52% од вкупниот број на акции на Друштвото.

Освен погоренаведеното, нема други настани кои би предизвикале корекција на посебните финансиски извештаи, ниту пак настани кои се материјално значајни за објавување во овие посебни финансиски извештаи.

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на
31 декември 2017

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината
што завршува на 31 декември 2017

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk